

ORGANITZACIÓ ESCOLAR I ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

ROSA MARIA PALLARÈS MERCADER

DEPARTAMENT DE PEDAGOGIA APLICADA

A. OBJECTIUS

- Analitzar les possibilitats organitzatives que planteja l'atenció a la diversitat en els centres educatius.
- Comprendre el caràcter sistèmic i global que acompanya la intervenció organitzativa.
- Potenciar la construcció de criteris per intervenir i donar resposta a les necessitats educatives de l'alumnat tenint presents els sistemes de suport que la comunitat ofereix.
- Conèixer, compartir i analitzar experiències quant a les modalitats organitzatives que possibiliten i faciliten l'atenció a la diversitat.
- Desenvolupar estratègies de treball col.laboratiu.

B. TEMARI

1. La perspectiva organitzativa i la diversitat: la intervenció en relació al programa i a les possibilitats organitzatives:

- Què entenem per atenció a la diversitat?
- Modalitats d'integració.
- Estratègies didàctico-organitzatives d'atenció a la diversitat.
- Condicions necessàries per dur a terme el procés d'integració.
- Fonts de diversitat.

2. Anàlisi de les variables organitzatives. Estudi de les necessitats del centre:

- Els plantejaments institucionals i l'atenció a la diversitat.
- La flexibilització de l'ús dels recursos humans.
- L'adaptació dels recursos materials.
- L'estructuració dels recursos funcionals.
- Les implicacions en els processos relacionals.

3. Estratègies didàctiques i organitzatives per a l'atenció a la diversitat:

- Els racons.
- Els tallers.
- Els agrupaments flexibles.
- El treball cooperatiu.
- Els projectes de treball.
- Altres modalitats organitzatives: l'organització per crèdits, mòduls. Plans de caràcter dual.

4. Estratègies d'actuació en els centres educatius:

- Programes de formació, programes d'innovació.
- Estratègies globals de desenvolupament organitzacional.
- Estratègies per desenvolupar el treball cooperatiu.

5. Serveis externs de suport:

- Serveis interns: suport, especialistes, EE...
- Serveis externs: equips multiprofessionals, centres específics (EAPs, ONCE, CREDA...).

C. METODOLOGIA

Segons els principis de multivarietat metòdica, flexibilitat i interrelació, es combinaran:

- Exposicions orals, gràfiques i/o visuals sobre els continguts del temari.
- Anàlisi i avaluació d'experiències concretes amb l'aportació dels grups de treball.

La informació necessària per coneixer els continguts proposats s'obtindrà a partir del dossier i de la bibliografia proporcionada.

D. AVALUACIÓ

Constarà de la realització d'un treball teòric i/o pràctic que s'efectuarà durant el curs i de l'exposició a classe per part del grup de treball. Al final del quatrimestre hi haurà una prova escrita. Voluntàriament es podrà realitzar la recensió crítica d'un dels llibres bàsics assenyalats a la bibliografia. Es valorarà la participació i aportacions fetes a l'aula.

E. BIBLIOGRAFIA

AAVV (1995): Avaluació del tractament de la diversitat als llibres de text. Comissió ciutadana Pro Integració Escolar. Barcelona.

✓ AAVV (1997): Les necessitats educatives: present i futur. *Educar*, no. 21. Departament de Pedagogia Aplicada. UAB, Servei de Publicacions. Bellaterra.

✓ AAVV (1998): Comprendre la diversitat en Educació. *Educar*, no. 22-23. Departament de Pedagogia Aplicada. UAB, Servei de Publicacions. Bellaterra.

✓ ALBERICIO, J.J. (1991): Educar en la diversidad. Bruño. Madrid.

✓ ALBERICIO, J.J. (1995): Las agrupaciones flexibles y la escuela para el progreso continuo. P.P.U. Barcelona.

✓ ANTÚNEZ, S. (1993): Claves para la organización de centros escolares. Horsori. Barcelona.

✓ ANTÚNEZ, S. i GAIRÍN, J. (1988): Organització de centres. Experiències, projectes i reflexions. Graó. Barcelona.

✓ ANTÚNEZ, S. y GAIRÍN, J. (1996): Fundamentos y prácticas de la organización escolar. Graó. Barcelona.

✓ AULA D'INNOVACIÓ EDUCATIVA (1993): Monogràfic d'atenció a la diversitat.

✓ BALL, S.J. (1988): La micropolítica en la escuela. Hacia una teoría de la organización escolar. Paidós-MEC. Madrid.

✓ BEARE, H. y otros (1992): Como conseguir centros de calidad. La Muralla. Madrid.

✓ BONALS, J. (1996): El trabajo en equipo del profesorado. Graó. Barcelona.

✓ CONSELL ESCOLAR DE CATALUNYA (1991): Quatre reptes per a la nostra escola: l'escola per i en democràcia, l'educació en els valors, pluriculturalisme, la importància del tractament de la informació. Generalitat de Catalunya. Barcelona.

✓ CUNNINGHAM, C. y DAVIS, H. (1988): Trabajar con los padres. Siglo XXI-MEC. Madrid.

✓ DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT (1990): Collecció Eines de Gestió: El projecte de Gestió del Centre Educatiu, El Projecte Educatiu, El Reglament de Règim Interior, La Programació General de Centre, El pressupost i La Memòria de Gestió. (Autors varis).

✓ DÍEZ NAVARRO (1995): La oreja verde de la escuela. Trabajo por proyectos y vida cotidiana en la escuela infantil. Ed. de La Torre. Proyecto Didáctica Quirón. Madrid.

✓ FERNÁNDEZ BERROCAL, P. i MELERO ZABAL, M. (Coords) (1995): La interacción social en contextos educativos. Siglo XXI de España Editores. Madrid.

- ✓ FIGUERAS, C. i PUJOL, M.A. (1988): Els racons de treball: una nova forma d'organitzar el treball personalitzat. Eumo. Barcelona.
- ✓ GAIRÍN, J. y DARDER, P. (Coords.) (1994): Organización y gestión de centros educativos. Praxis. Barcelona. (Material de fulls canviables)
- ✓ GAIRÍN, J. y DARDER, P. (Coords.) (1994): Organización y gestión de centros educativos. Aspectos básicos. Praxis. Barcelona.
- ✓ GALOFRÉ, R. y LIZÁN N. (1986): Una escuela para todos. Didáctica de la integración. Grupo Cultural Zero. Proyecto Didáctico Guión.
- * GARCÍA P. (1993): Una escuela común para niños diferentes: la integración escolar. PPU. Barcelona.
- ✓ GARCÍA, P. y otros (1991): Los padres en la comunidad educativa. Castalia-MEC. Madrid.
- ✓ GIROUX, H. A., FLECHA, R. (1992): Igualdad educativa y diferencia cultural. Roure. Barcelona.
- ✓ GONZÁLEZ, M.A. (1988): El currículum por talleres en un centro de integración. Popular-MEC. Madrid.
- ✓ HEGARTY, S.; HODSON, A. i CLUNIES, R. (1988): Aprender juntos. La integración escolar. Morata. Madrid.
- * HERNÁNDEZ, F. y VENTURA, M. (1992): La organización del currículum por proyectos de trabajo: el conocimiento es un calidoscopio. Graó/ICE. Barcelona.
- IEDPE (1989): "Developper les potentialites de tous les enfants", Actes du colloque europeen. La Sorbone. París.
- JUUL JENSEN, J. (1999): Els homes com a educadors. Temes d'Infància, 32. Rosa Sensat-Diputació de Barcelona. Barcelona.
- LAHOZ GARCIA, J.M. (1999): La diversidad en la Educación Secundaria: alternativas educativas. Ediciones Internacionales Universitarias. Madrid.
- ✓ LORENZO, M. y SAENZ, O. (Dtres) (1993): Organización escolar. Una perspectiva ecológica. Marfil. Alcoy.
- ✓ LOUGHLIN, C.E. y SUINA, J.H. (1987): El ambiente de aprendizaje: Diseño y organización. Morata. Madrid.
- MARROQUÍN, M. y VILLA, A. (1995): La comunicación interpersonal. Medición y estrategias par su desarrollo. Mensajero. Bilbao.
- ✓ MARTÍN, Q. (1989): Organizaciones Educativas. UNED. Madrid.
- NO MARUNY, LL. i MUÑOZ, E. (Coords) (1993): Equip ICE de la UAB d'Educació en la diversitat. Educar en la diversitat: Un projecte social i cultural. ICE UAB. Barcelona.
- NO MÍNGUEZ, J.G. y BEA, M. (Coords) (1995): Libro de texto y construcción de materiales curriculares. Proyecto Sur de Ediciones S.A.L. Granada.
- * MUÑOZ, E. i RUÉ, J. (Coords.) (1993): Educació en la diversitat i escola democràtica. Programa "Diversitat i Educació Comprensiva" de l'ICE de la UAB. Barcelona.
- ✓ MUZAS, M.D. y otros (1995): Diseño de diversificación curricular en secundaria. Narcea. Madrid.
- * OVEJERO, A. (1991): Aprendizaje cooperativo. Una alternativa eficaz a la enseñanza tradicional. PPU. Barcelona.
- ✓ OWENS, R. (1979): La escuela como organización. Santillana. Madrid.
- ✓ PÉREZ JUSTE, R. y MARTÍNEZ, L. (1989): Evaluación de centros y calidad educativa. Cincel. Madrid.
- ✓ PUIGDELLÍVOL, I. (1992): Programació d'aula i adequació curricular. Graó. Barcelona.
- REVISTA DEL COL.LEGI OFICIAL DE DOCTORS I LICENCIATS EN FILOSOFIA I LLETRES I EN CIÈNCIES DE CATALUNYA (1997): Monogràfic diversitat. No. 101. Estiu 1997. Barcelona.
- ✓ RUÉ, J. (1994): Assessorament i suport als equips docents. Documents no. 3. ICE de la UAB.
- ✓ RUÉ, J. i TEIXIDOR, M. (1991): Diversitat i agrupament d'alumnes. ICE de la UAB. Bellaterra.

N

- 1 B H SANTOS GUERRA, M.A. (1993): Agrupaciones flexibles. Un claustro investiga. Diada.
- 1 B M SANTOS GUERRA, M.A. (1994): Entre bastidores. El lado oculto de la organización escolar. Aljibe. Archidona, Málaga.
- 1 B H SCHWARTZ, S. y POLLISHUKE (1995): Aprendizaje activo. Una organización de la clase centrada en el alumnado. Narcea. Madrid.
- 3 B H TOLEDO, M. (1988): La escuela ordinaria ante el niño con necesidades especiales. Santillana. Madrid.
- ✓ VALDIVIA, C. (1992): La orientación y la tutoría en los centros educativos. ICE U. Deusto. Bilbao.
- ✓ VALLÈS, A. (1984): El Gabinete Psicopedagógico en un centro de EGB. Escuela Española. Madrid.
- 2 B H VAYER, P.; DUVAL, A. i RONAN, CH. (1993): Una ecología de la escuela. La dinámica de las estructuras materiales. Paidós Educador. Barcelona.
- 2 B H * WANG, M.C. (1994): Atención a la diversidad del alumnado. Narcea. Madrid.